

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 7Cdo/271/2019                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 5316208440                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 13.02.2020                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Peter Brňák              |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2020:5316208440.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C. E., bývajúcej v Č., Č. Č.. XXXX, zastúpenej advokátkou JUDr. Janou Hanulákovou, DiS, Advokátska kancelária so sídlom v Čadci, Matičné námestie 1427, proti žalovaným 1/ S. O., bývajúcej v Č., Č. Č.. XXX, 2/ E. Y., bývajúcej v Č., G. XXXX a 3/ K. W. P. T., G., bývajúcim v Ž., G. XXXX/X, žalovaní 1/ a 3/ zastúpení JUDr. Annou Mozolíkovou, advokátkou so sídlom v Čadci, Palárikova 1449, o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 4 C 112/2016, o dovolaní žalovaných 1/ a 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. januára 2018 sp. zn. 5 Co 288/2018, takto

### rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalovaná 2/ nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. novembra 2017 č. k. 4 C 112/2016-102 určil za neplatnú (i) kúpnu zmluvu uzatvorenú dňa 18.7.2014 medzi žalovanou 1/, ako kupujúcou a žalovanou 2/, ako predávajúcou, predmetom ktorej sú spoluvlastnícke podiely bližšie označenej nehnuteľnosti, (ii) kúpnu zmluvu uzatvorenú dňa 2.11.2015 medzi žalovanou 1/ ako kupujúcou a žalovaným 3/ ako predávajúcim, predmetom ktorej sú spoluvlastnícke podiely bližšie označenej nehnuteľnosti a žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Súd v prvom rade skúmal, či žalobkyňa má na určenie neplatnosti kúpnych zmlúv naliehavý právny záujem. Podľa súdnej praxe (rozhodnutia NS SR zo 14.5.2014 sp. zn. 7Cdo/46/2013) žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu pre porušenie predkupného práva môže obstať z pohľadu naliehavého právneho záujmu aj vtedy, ak už došlo k porušeniu predkupného práva. Rozsudok, ktorým súd rozhodne o neplatnosti právneho úkonu týkajúci sa nehnuteľností je listinou, na základe ktorej Správa katastra vyznačí formou záznamu stav pred týmto právnym úkonom (§ 43 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z.), čo samo osebe môže zakladať naliehavosť právneho záujmu žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu.

1.2. V konaní bolo zistené, že žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností, ktorej patrí predkupné právo voči ostatným spoluvlastníkom, preto je aktívne legitimovaná na podanie žaloby. Žalovaní v 1/ až 3/ rade pri predaji podielov neakceptovali predkupné právo ostatných podielových spoluvlastníkov, preto sú pasívne legitimovaní. Žalovaná 2/ ako vo svojom písomnom vyjadrení, tak aj na pojednávaní uviedla, že nemala vedomosť o tom, že existuje predkupné právo, a v celom rozsahu uznala návrh navrhovateľky. Keďže išlo o nesporné tvrdenie, súd určil kúpnu zmluvu zo dňa 18.7.2014 zavkladanú pod E. XXXX/XXXX za neplatnú. Žalovaní 1/ a 3/ v konaní nenamietali, že by pri uzatváraní kúpnej zmluvy nedošlo k porušeniu predkupného práva, keďže žalovaný 3/ pri predaji svojich spoluvlastníckych podielov nevyzval medzi inými aj žalobkyňu na kúpu predmetných podielov, čím mal súd preukázané nerešpektovanie predkupného práva podľa § 140 OZ. Poukázali však na to, že tento prípad je individuálny, kedy žalobkyňa (i) zjavne zneužíva právo, chce si vysporiadať celý pozemok pre seba, žalovanej 1/ nedovoľí vysporiadať si ani kúsok pozemku za svojou záhradou v minimálnej miere, čo považuje za evidentný rozpor s dobrými mravmi, (ii) bezbreho porušuje predkupné právo pri odkupovaní podielov, keďže predávajúci, od ktorých odkupovala tieto podiely, mali povinnosť ponúknuť ich na predaj aj samotnej žalovanej 1/ ako podielovej spoluvlastníčke týchto nehnuteľností. Navyše medzi žalovanou 1/ a žalovaným 3/ a ich príbuznými existuje dlhodobý obdobný vzťah rodinnému, ide o osoby blízke, kde možno dôvodne predpokladať, že by jedna z nich, ktorej by sa stala ujma, pocítovala túto ujmu ako svoju vlastnú.

1.3. Podľa názoru súdu prvej inštancie postup súdu podľa § 3 ods. 1 OZ má miesto len vo výnimočných situáciách, kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov, či uspokojovanie iných potrieb, kedy hlavnou, alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva), prípadne kedy je zjavné, že výkon práva vedie k neprijateľným dôsledkom prejavujúcim sa jednak vo vzťahu medzi účastníkmi, ako aj na postavení niektorého z nich. To, že si žalovaná 1/ neuplatnila porušenie predkupného práva voči žalobkyni neznamená, že by jednala v rozpore s dobrými mravmi. Žalovanej 1/ nič nebráni podať voči žalobkyni a predávajúcim, ktorí jej odpredali podiely bez ponuky ostatným podielovým spoluvlastníkom, podať žalobu podľa § 140 a § 40 ods. 1 OZ.

1.4. K tvrdeniu žalovanej strany, že žalovaná 1/ a žalovaný 3/ sú osoby blízke uviedol, že blízkymi osobami by boli napríklad v takom prípade, ak by bývali v spoločnej domácnosti, prípadne sa jeden o druhého starali v čase choroby, staroby. To, že sa navzájom navštevovali, robili oslavy, mali sa radi, mali priateľský vzťah, nezakladá medzi nimi samo osebe vzťah blízkych osôb podľa § 116 OZ. Súd má teda zato, že v danom prípade nešlo o prevod medzi blízkymi osobami, preto ostalo predkupné právo ostatných spoluvlastníkov vo vzťahu k tomuto podielu zachované.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných 1/ a 3/ rozsudkom z 29. januára 2018 sp. zn. 5 Co 288/2018 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobkyni priznal voči žalovaným 1/ a 3/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, prislúchajúceho spisového materiálu, vyhodnotení toho, čo uviedli v rámci odvolacieho konania strany konania konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie, ktoré vyhodnotil v súlade s ust. § 191 a nasl. CSP a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil, a preto s poukazom na citované ust. § 387 ods. 2 CSP, keďže sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzuje sa len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov.

2.2. Na zdôraznenie správnosti prvostupňového rozsudku odvolací súd uviedol, že spoluvlastník, ktorého predkupné právo bolo porušené druhým spoluvlastníkom sa môže domáhať vyslovenia neplatnosti zmluvy o prevode podielu (relatívna neplatnosť) na tretiu osobu (§ 40a OZ), v žalobe na súde je potrebné všetkých účastníkov zmluvy (t.j. pasívne legitimované osoby). Lehota na podanie žaloby je trojročná a začína plynúť od uzavretia zmluvy o prevode podielu (a), domáhať voči nadobúdateľovi (tretej osobe), aby mu predaný spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od bývalého spoluvlastníka. Ak nedôjde k dohode, spoluvlastník má právo domáhať sa na súde vydania rozhodnutia, ktorým sa pri kúpnej zmluve nahradí prejav vôle nadobúdateľa. Lehota je tiež trojročná a začína plynúť od okamihu prevodu vlastníctva. Žaloba pritom bude smerovať iba voči nadobúdateľovi podielu (b), alebo ponechať si predkupné právo, ktoré začne pôsobiť až voči

nadobúdateľovi podielu (c). V predmetnom konaní si žalobkyňa uplatnila prvú možnosť - domáhala sa určenia neplatnosti zmlúv o prevode podielu.

2.3. Prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia správne vyhodnotil naliehavosť právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení, správne vyhodnotil skutkový stav, pričom dospel k záveru, že predkupné právo žalobkyne bolo porušené a následne žalobe v celom rozsahu vyhovel.

2.4. K námietkam uvádzaným v podanom odvolaní žalovanými 1/ a 3/ odvolací súd ďalej uviedol, že predmetom preskúmania v odvolacom konaní bol nárok žalobkyne, nezaoberal sa kúpnyimi zmluvami uzatvorenými žalobkyňou v minulosti. Uvedené kúpne zmluvy by boli predmetom preskúmania v inom konaní. Okresný súd, ako aj odvolací súd, sú v konaniach viazaní predmetom konania, ktorý je určený podanou žalobou a v odvolacom konaní sa odvolací súd zaoberá odvolacími námietkami podanými voči príslušnému rozhodnutiu okresného súdu.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/ a 3/ (ďalej aj „dovolatelia“), a to podľa § 420 písm. f/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP dovolatelia namietali, že sa odvolací súd dostatočne nezaoberal a neposúdil vecne všetky relevantné odvolacie argumenty žalovaných v odvolaní. Predovšetkým sa nezaoberal tým, že žalovaná 1/ bola podielovou spoluvlastníčkou sporných parciel z titulu dedenia (body 5 a 11 odvolania) a ďalšie spoluvlastnícke podiely nadobudla od ďalších podielových spoluvlastníkov - žalovanej 2/ a žalovaného 3/. Žalovaná 1/ teda nebola v čase nadobudnutia spoluvlastníckych podielov treťou osobou, ale bola podielovou spoluvlastníčkou. V tejto súvislosti žalovaná 1/ uzavrela, že ako podielová spoluvlastníčka - dedička po neb. Š. O. mala právo na kúpu spoluvlastníckych podielov v uvedených parcelách aspoň v minimálnej časti (pomerný výkup), preto nemôže byť vyhovieť žalobe v celom rozsahu správne.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolatelia namietali (i) nesprávne právne posúdenie otázky naliehavého právneho záujmu odvolacím súdom, keďže žaloba na plnenie predchádza určovacej žalobe. Podľa ich názoru sa právne postavenie žalobkyne ani v prípade vyhovujúceho rozsudku (na určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, pozn.) žiadnym spôsobom nezmení a žalobkyňa tým nič nedosiahne, žiadnu zmenu ani zlepšenie. V tejto spojitosti dovolatelia opakovane zvýraznili, že žalovaná 1/ a žalovaný 3/ sú blízke osoby a pretože k otázke naliehavého právneho záujmu sa odvolací súd nevyjadril, je tu aj dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP a (ii) okolnosť, že sa súdy odmietli zaoberať výhradou žalovanej strany, že žalobkyňa rovnako porušovala zákonné predkupné právo žalovaných 1/ a 3/, čo je v rozpore s dobrými mravmi (čl. 2 ods. 1,2 a čl. 5 CSP a § 3 ods. 1 OZ) a spravodlivým usporiadaním vzťahov medzi účastníkmi, v dôsledku čoho nemala byť žalobkyňa poskytnutá ochrana jej práv v tomto konaní a žaloba mala byť zamietnutá.

3.3. Dovolatelia záverom navrhli, aby dovolací súd napadnutý odvolací rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná dovolateľom náhradu trov konania v celom rozsahu. Alternatívne navrhli, aby dovolací súd zrušil rozsudky oboch nižších súdov a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná 2/ sa k dovolaniu nevyjadrila.

5. Žalobkyňa vo svojom písomnom vyjadrení žiadala dovolanie odmietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania. Uviedla, že je klamstvom tvrdenie žalovanej 1/, že je podielovou spoluvlastníčkou z titulu dedenia, pretože ona dedičkou nie je. Žalovaná 1/ bola síce dedičkou po nebohom manželovi C. O. (bratovi žalobkyne), avšak nededila žiaden majetok z dôvodu, že do jej dedičského podielu sa zarátala výška majetku nadobudnutého za života nebohej Š. O.. „Predmetné dedičské konanie prebiehalo necelých 13, pričom toto nadobudlo právoplatnosť dňa 11.9.2004 a bolo z dôvodu, že žalovaná v rade 1/ sa pokúšala získať čo najviac majetku... Čo sa týka dedičského konania po neb. I. O. - môjmu otcovi, žalovaná v rade 1/ bola ako dedička vydedená.“. Žalobkyňa rovnako poprela, že by z jej strany v minulosti došlo k porušeniu predkupného práva.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť

(§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie žalovaných 1/ a 3/ podľa § 420 písm. f/ CSP

11. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

12. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolaťela tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti (bod 3.1. a 3.2.).

14. Dovolaťelia v dovolaní namietali, že sa odvolací súd dostatočne nezaoberal ich odvolacími námietkami. V tejto súvislosti poukázali na to, že žalovaná 1/ bola podielovou spoluvlastníčkou sporných parciel z titulu dedenia (body 5 a 11 odvolania), a teda nebola tretou osobou. Preto mala právo na kúpu

spoluvlastníckych podielov v uvedených parcelách (bod 3.2.). Ďalej uviedli, že odvolací súd sa nevyjadril ani k ich odvolacej námietke o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, ktorá skutočnosť rovnako zakladá zmätočnosť podľa § 420 písm. f/ CSP (bod 3.3.). Jadrom namietanej zmätočnosti je teda skutočnosť, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil - urobil ho nepreskúmateľným.

14.1. Citované ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

14.2. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

14.3. Pokiaľ dovolatelia namietajú nepreskúmateľnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia, najvyšší súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strán sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

14.4. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné atribúty spravodlivého súdneho procesu, a táto skutočnosť jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Z judikatúry tohto súdu vyplýva, že na taký argument strany sporu, ktorý je pre rozhodnutie podstatný a rozhodujúci, sa vždy vyžaduje špecifická odpoveď (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany; t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu“.

14.5. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a

týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napríklad Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009, prípadne Ryabykh proti Rusku z roku 2003). Dovoláním napádaný rozsudok odvolacieho súdu totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti tiež to, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

14.6. Vychádzajúc zo všeobecných východísk uvedených vyššie dovolací súd poukazuje predovšetkým na nosné dôvody, ktoré viedli odvolací súd k potvrdeniu prvostupňového rozsudku o určení neplatnosti posudzovaných kúpnych zmlúv. Týmto -v zhode so závermi súdu prvej inštancie - bola skutočnosť, že žalovaní 2/ a 3/ pri predaji svojich spoluvlastníckych podielov nevyzvali medzi inými aj žalobkyňu na kúpu predmetných podielov, čím mal súd preukázané nerešpektovanie predkupného práva podľa § 140 OZ. Uvedenú skutočnosť žalovaní ani nepopierali. Vo vzťahu k tomuto kruciálnemu dôvodu, na základe ktorého rozhodli oba sudy je otázka, či žalovaná 2/ bola alebo nebola podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností bez zásadného právneho významu. Na odvoláciu námietku o nedostatku naliehavého právneho záujmu odvolací súd reagoval primeraným spôsobom, keď poukázal na záver súdu prvej inštancie (pozri bod 1.1.). Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

14.7. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd dovolanie žalovaných 1/ a 3/ v tejto časti podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

Dovolanie žalovaných 1/ a 3/ podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

15. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolatelia vyvodzovali z odvolacím súdom nesprávne riešenej právnej otázky naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti posudzovaných kúpnych zmlúv, keďže podľa ich názoru žaloba na plnenie predchádza určovacej žalobe. Ďalej v tejto súvislosti uviedli, že právne postavenie žalobkyne sa ani v prípade vyhovujúceho rozsudku žiadnym spôsobom nezmení a žalobkyňa tým nič nedosiahne.

18.1. Odvolací súd v kontexte namietaného nesprávneho právneho posúdenia otázky naliehavého

právneho záujmu v bode 15 odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol, že prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia správne vyhodnotil naliehavosť právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení (k tomu pozri aj bod 2.1.).

18.2. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti uviedol, že v prvom rade skúmal, či žalobkyňa má na určení neplatnosti kúpnych zmlúv naliehavý právny záujem. Ďalej uviedol, že podľa súdnej praxe (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 46/2013) žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu pre porušenie predkupného práva môže obstať z pohľadu naliehavého právneho záujmu aj vtedy, ak už došlo k porušeniu predkupného práva. Rozsudok, ktorým súd rozhodne o neplatnosti právneho úkonu týkajúci sa nehnuteľností je listinou, na základe ktorej Správa katastra vyznačí formou záznamu stav pred týmto právnym úkonom (§ 43 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z.), čo samo osebe môže zakladať naliehavosť právneho záujmu žaloby o určenie neplatnosti právneho (bod 1.1).

19. Dovolací súd predovšetkým konštatuje, že nastolenou otázkou posudzovania naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti kúpnych zmlúv pri porušení predkupného práva sa najvyšší súd zaoberal opakovane. Pre potreby toho dovolacieho prieskumu je dostačujúci poukaz na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 46/2013 (správne malo byť 7 Cdo 46/2013, 7 Cdo 47/2013, pozn.), na ktoré rozhodnutie explicitným spôsobom poukázal aj súd prvej inštancie (sprostredkovane aj odvolací súd). Už len na základe tejto okolnosti nie je naplnený predpoklad prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP („ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená“), pretože nižšie súdy pri formulovaní svojho právneho záveru o existencii naliehavého právneho záujmu explicitne vychádzali z už formulovaného názoru dovolacieho súdu vo veci sp. zn. 7 Cdo 46/2013, 7 Cdo 47/2013.

19.1. Preto dovolací súd v tejto časti dovolanie žalovaných 1/ a 3/ odmietol z dôvodov uvedených v § 447 písm. f/ CSP („dovolací súd odmietne dovolanie, ak dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435“).

19.2. Z dôvodov vyššie uvedených sa dovolací súd nemohol zaoberať ani vecnou stránkou nastoleného problému.

20. Dovolatelia v rámci podaného dovolania tiež namietali, že sa súdy odmietli zaoberať ich výhradou, že žalobkyňa rovnako porušovala zákonné predkupné právo, v dôsledku čoho mala byť žaloba zamietnutá [bod 3.2.(ii)]. K týmto námietkam najvyšší súd uvádza, že sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. V neposlednom rade ani za použitia § 124 CSP nebolo v silách dovolacieho súdu z takýchto vágnych formulácií určiť konkrétnu právnu otázku relevantnú v rámci dovolacieho prieskumu.

21. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie žalovaných 1/ a 3/ odmietol podľa § 447 písm. c/ a f/ CSP.

22. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

## **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.